

AnletsBladet

NR 4

DECEMBER 2020

Ordföranden har ordet

Tänk så snabbt allt kan förändras. Vid den här tiden förra året höll vi i styrelsen på att planera 2020 års verksamheter.

Mycket av det som planerades har vi tyvärr inte kunnat genomföra. I stället har vi försökt att tänka om. I stället för medlemsträffar i Broängsgården har vi erbjudit några digitala möten. Vi hoppas förstås att ni har kunnat delta i dem och funnit dem intressanta.

Vårens Forskarrum ställdes in men under hösten har vi haft öppet några gånger. Kravet att få komma är att man anmäler sitt intresse i förväg via mail på forskning@botvid.org.

Under hösten har vi också provat att ha en digital cirkel i *DNA för nybörjare* och det fungerade skapligt. Inget är dock som att ha ett möte IRL som det heter nu för tiden (In Real Life).

En nyhet för vår del är att vi anordnat en Släktforskartävling och det var 16 stycken som deltog. Resultatet redovisas här intill. Eventuellt anordnar vi en ny tävling till våren. Håll ögonen öppna!

I skrivande stund funderar vi på hur vi ska kunna planera för 2021. Vi har en del förslag men vi måste avvakta de kommande råden från Folkhälsomyndigheten. Det bästa sättet att hålla sig uppdaterad är att titta in på vår hemsida då och då.

Carin

Tävling hösten 2020

Nu är höstens släktforskartävling avgjord.

Med spänning följde vi i tävlingsgruppen hur svaren droppade in. Det verkar som om vi hade hamnat på rätt nivå vad gäller svårighetsgraden. Det gick att få till 24 rätt – men det var inte helt lätt. För att försöka vara så rättvisa som möjligt beslutade vi att alla som hamnade i samma grupp med antal rätt svar skulle premieras.

En stor applåd till alla vinnare.

1:a pris ett presentkort på 500 kronor i Rötterbokhandeln gick till

Maud Sjöqvist med 24 poäng

2:a pris ett presentkort på 300 kronor i Rötterbokhandeln gick till

Stig Geber 22 poäng

Rolf Brauer 22 poäng

Ulla-Karin Karlsson 22 poäng

Eivor Halvarsson 22 poäng

Ulla Larsson 22 poäng

Inger Feldhofer 22 poäng

3:e pris ett presentkort på 200 kronor i Rötterbokhandeln gick till

Ingemar Lindström 21 poäng

Anita Karlsson 21 poäng

En bonusvinst, ett presentkort på 100 kronor i Rötterbokhandeln, som med hjälp av en slumpgenerator lottades fram bland alla inkomna svar gick till **Bertil Eriksson**

Pristagarna kommer att få priset tillsammans med ett fint diplom hemskickade per post.

De rätta svaren kommer att publiceras på vår hemsida.

Text: Carin, Mats och Monica

Ansv.utgivare: Carin Johansson, Fagerlidsvägen 3, 146 30 Tullinge. tel. 070-591 4288

Redaktion: Arne Mattsson, Björkvändan 6, 147 33 Tumba. Tel. 08-530 371 16

Monica Andersson, Storskiftesvägen 53, 145 60 Norsborg. tel. 070-628 9911

Carin Johansson, Fagerlidsvägen 3, 146 30 Tullinge. tel. 070-591 4288

Hemsida: www.botvid.org

Våra arrangemang sker i samarbete med

Hemsida: www.sv.se/sv/

FöreningsInfo

BOTVIDSBYGDENS SLÄKTFORSKARFÖRENING

Föreningens adress

Botvidsbygdens Släktforskarförening
c/o Anita Karlsson, Grytstigen 80
147 52 Tumba. Tel. 530 33310,
mobiltfn. 070-3310916

Hemsida: www.botvid.org

Webbmaster: Mats Johansson, 072-7224817

Styrelsen (riktnr. 08)

Ordf. Carin Johansson, 070-5914288

V.ordf. Mats Johansson, 072-7224817

Sekr: Anita Karlsson, 530 33310

Kassör: Inger Feldhofer tel. 070-6257776

Ledamot: Charlotta Eskilson, 070-6677964

Ledamot: Monica Andersson, 070-6289911

Suppl. Arne Mattsson, 530 37116

Suppl. Barbro Ericsson, 070-5742681

AnletsBladet

Ansv.utg. Carin Johansson, 070-5914288

E-post: carin@medicalservice.se

Red. Arne Mattsson, tel. 530 37116

E-post: armatt@telia.com

Monica Andersson, 070-6289911

E-post: monica.andersson@storskiftet.se

Avgifter

Årsavgiften erläggs senast 1 mars.

Medlemsavgift 2021: 220:-

Familjemedlem: 70:-

Plusgiro: 419 06 23-1

Om du flyttar...

Anmäl din nya adress till:

Inger Feldhofer tel. 070-6257776

E-post: inger@feldhofer.se

Styrelsen informerar

Styrelsemöten

Vårens styrelsemöten kommer att hållas onsdagarna den 20/1, 17/2, 17/3, 21/4 och 26/5.

Medlemsträffar

Läs mer under kalendarium på sid. 3.

AnletsBladet

söker medförfattare

Snart är det dags för nästa AnletsBlad och till dess behöver vi material. Artiklar, korta eller långa, smånotiser s.k "fynd" under forskningen m.m. Vässa pennan och skriv tidningen är till för Dig!

Redaktörerna

Rapport från släktforskar- förbundets riksstämma

I år kunde inte riksstämman avhållas på Släktforskar dagarna i Skövde som planerat. I stället kallades vi ombud till en stämma via Zoom. Det blev totalt 90 st. som anslöt. Efter en hel del trassel i början med funderingar om man skulle ha mikrofonen påslagen eller inte, om man skulle använda sin egen kamera eller inte, hur man skulle göra vid omröstningar och liknande kunde stämman genomföras förvånansvärt snabbt.

Erland Ringborg blev omvald som ordförande. Kvarstående styrelseledamöter var Kerstin Bingefors, Roger Lönnebjerg, Bertil Sundin och Carina Strömberg. Omval skedde av Viktoria Jonasson, Peter Niwong, Hans Olsson och Bo Peter Person. Medlemsavgiften till förbundet (den som vi medlemsföreningar betalar in baserat på antalet medlemmar i vår förening) beslutades att bli 24 kronor/medlem för 2021.

Det enda som egentligen saknades detta år var den avslutande stämmomiddagen. Den fick vi ordna på egen hand i stället.

Carin

Kassören meddelar...

Nya medlemmar:

Sedan manusstoppet för AnletsBladet nr. 3/2020 har föreningen fått 2 nya medlemmar som hälsas hjärtligt välkomna.

Kjell Rosengren

Skogås

Bodil Renström

Rönninge

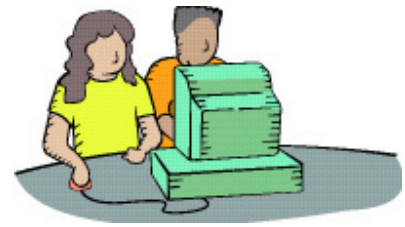
Skrock vid nyår

Sund, Östergötland:

På nyårsnatten, berättade moster i Bodaslätt, sopade man med en ny viska ihop allt skräp och damm i en hög mitt på golvet. Över högen lade man en trä-tallrik, på den en sax och överst kvasten man sopat med. Så lade man sig ner med örat tätt intill kvasten och då viskade någon om vad som skulle hända en under året. □

Text: Monica Andersson

Källa: Ur boken Julen för 100 år sedan av Marianne Olsson.

Forskarrummet våren 2021

Vi fortsätter att hålla Forskarrummet öppet på samma sätt som under hösten.

1) Den som vill komma till ett forskarrum **måste anmäla sig i förväg** via mail till forskning@botvid.org. Helst dagen innan men dock **senast kl. 11 den aktuella dagen**.

2) Anmälan **skall innehålla ett telefonnummer** så att vi kan meddela om det sker någon förändring.

3) Den som har anmält sig **måste vänta på en bekräftelse** innan det är klart att komma.

4) Vi kan bara ta emot **4 stycken till varje träff**. Om det är många som anmäler sig till en eftermiddag delar vi upp tiden så att den begränsas till 2 timmar. Kvällstiden kan vi dock inte dela upp.

Givetvis gäller det som vanligt att man ska känna sig helt frisk och inte ha några förkylningssymtom för att kunna komma. Som vanligt gäller också att man ska tvätta händerna noggrant.

Aktuella datum eftermiddag kl. 13-17 är: 27/1, 10/2, 24/2, 10/3, 24/3, 14/4, 28/4, 19/5. Kväll kl. 18-21 är: 3/2, 3/3, 7/4, 5/5.

Jag önskar er alla en skön vår.

Carin

Akuten extra Plus ++

Även under våren 2021 kommer vi att fortsätta med Akuten extra Plus.

Om du tycker att det är alltför besvärligt att i text formulera din fråga till Akuten erbjuder vi dig ett möte med Mats via mötesplattformen Zoom. Många av er känner säkert redan till Zoom men även som nybörjare kommer man snart underfund med hur det fungerar. Du behöver en kamera och en mikrofon till din dator eller laptop. Det är allt! Skicka ett mail till akuten@botvid.org och berätta att du vill ha ett Zoom-möte så skickar Mats en länk till dig och bjuder in dig till ett möte vid en tidpunkt som passar er båda.

Naturligtvis fungerar Akuten som vanligt också. □

Kamratcirklar

Styrelsen har tagit ett beslut om att vi ska erbjuda våra medlemmar några cirklar även i vår i följande ämnen:

Släktforska	grundkurs
DNA	nybörjarcirkel – för dig som nyligen topsat dig och fått ditt resultat från FamilyTreeDNA
Soldatforskning	hur man kan hitta sina soldater i släkten

Förutsättningarna är: endast friska och symtomfria deltagare
max 4 deltagare/cirkel

Naturligtvis följer vi Folkhälsomyndighetens rekommendationer så ändringar kan ske snabbt.

Om du blir intresserad av någon/några cirklar anmäl dig då till cirkel@botvid.org
Vi startar en cirkel när det finns tillräckligt många anmälningar till den.
Cirkelledaren hör av sig till dig med datum och tider.

Stortorgsbrunnen

Bildkälla: Wikipedia

Stortorgsbrunnen är ett minne från tiden då stockholmarna hämtade vatten ur brunnar fram till 1860-talet, då staden fick vattenledning.

Det är obekant vid vilken tid brunnen på Stortorget först grävdes, men när den 1596 omtalas i räkenskaper är den troligen under reparation. Andra brunnar är nämnda i dokument långt tidigare. Brunnarna på Stadsholmen fylldes på av grusåsens rika vattenflöde.

Stortorgsbrunnens nuvarande brunns-hus, är ritat på 1770-talet, av Erik Palmstedt, som för övrigt också har ritat Börshuset. Han lät flytta brunnen något åt öster så att det monumentala brunns-huset liksom förlänger Börs-husets mittaxel.

Då vattnet till följd av landhöjningen har sinat har brunnen kopplats till vattenledningsnätet. Så än idag finns det vatten i den gamla brunnen på Stortorget. □

Text: Monica Andersson

Jul- utmaningen

Härmed utsätter vi er alla medlemmar för en utmaning i julhelgen! Den 13 december lägger vi ut en kluring på vår hemsida. Den ska vara besvarad senast den 31 december 2020. En vinnare utses och priset är medlemsavgiften för 2021 till Botvidsbygdens Släktforskarförening. Vinnaren meddelas i Anletsbladet 1 2021 och svaret kommer att publiceras på vår hemsida. Lycka till!

Text: Carin och Mats

Om Julbocken

Risinge i Östergötland på 1840-talet:

”Julbocken förekom ofta på julaftonen. Det var vanligen en halv vuxen gosse som hade klätt ut sig. Han hade horn och skägg och en avigvänd päls och gick på fyra ben med många krumsprång. Man låtsades vara mycket rädd för honom och sprang undan. Då han lämnat sina små gåvor, tog husfadern honom vanligen i hornen och körde honom på dörren. Han kom sedan in, utan förklädnad, överraskad över att julbocken redan hade varit där och att han ej sett honom ute. Flera julbockar kunde uppträda i byarna, då ungdomarna i de olika gårdarna gav varandra små skänker. Om två bockar stötte ihop brukade de stängas.” □

Källa: Ur boken Julen för 100 år sedan av Marianne Olsson.

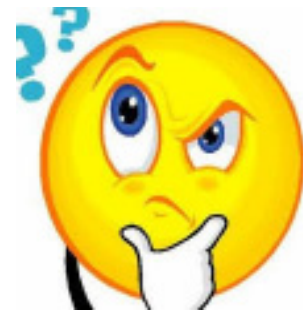
KALENDARIUM

Möteslokal: Broängsgården, Falkvägen 42, Tumba. Buss 715 avgår från Tumba C och stannar utanför lokalen.

För närvarande har vi inga medlems-träffar inplanerade.

Om det är möjligt ska vi försöka ha någon under senare delen av våren. Besked kommer i nästa Anletsblad och på vår hemsida.

Tävling våren 2021

Som en ersättning för de uteblivna medlemsträffarna kommer även under våren en ny tävling till alla som behöver lite tidsfördriv.

De fina vinsterna består även denna gång av ett fint diplom samt presentkort till Rötterbokhandeln (Släktforskarförbundets bokhandel).

Omkring den 20:e i varje månad, februari, mars, april, publiceras 5-10 frågor och forskaruppgifter på vår hemsida www.botvid.org.

Frågorna ska besvaras och svaren skickas till svara@botvid.org senast angivet datum (den sista i respektive månad). För sent inkomna svar räknas inte.

Efter det att alla tre deltävlingarna avslutats utses vinnarna och pristagarnas namn publiceras i Anletsbladet 2 2021. De rätta svaren kommer att läggas ut på vår hemsida i början av maj.

En bonusvinst dras bland alla inskickade svar med minst 1 rätt. En lott per inskickat svar så om du deltar i alla tre deltävlingar får du tre lotter.

Endast medlemmar i BSF får delta i tävlingen.

Vi i styrelsen hoppas och tror att det här ska bli både roligt och kanske en smula lärorikt. □

Carin

Julhelgen

Från Grönskogs Herrgård i Småland berättas:

På julaftons morgon var man uppe klockan 4 för att hugga den ved som skulle användas under julen. Det spelade ingen roll hur mycket huggen ved man redan hade hemma, så gick det inte an att använda den under julen.

Julfirande på Arholma ungefär 1870: Mattorna togs bort på golven och man bredde ut halm i stället. Moran stod i stugan och beredde maten. Man lade en vit duk på bordet och brödet skars upp. Smör, hemgjord ost, grissylta och julkorv ställdes på bordet. Alla satte sig ner samtidigt, högtidsklädda, tvättade och kammade. Först åt man gädda och råskalad potatis med pepparrotssås. Efter det blev det fiskosoppa som var avredd med mjölk och vetemjöl, pepprad och med klimp av rom och vetemjöl. Sedan blev det risgrönsvälling med sirap. Sist kom mannagrynskakan med lingonsylt. Bordet fick inte dukas av helt på aftonen utan en del mat skulle stå kvar, dels för hus-tomten, dels för julförplägnaden. Julskinka förekom ej i gårdarna; den var herrskapssed. Grissylta, julkorv, smör, ost och bröd skulle stå kvar på bordet för den goda sedens skull, att var och en som kom skulle bjudas och trakteras av vad bordet hade. Ingen fick "gå ut me´ jul". Det förekom inga julklappar. Lampan brann hela natten till minne av Jesusbarnets födelse i Betlehem. Redan vid 2-tiden på natten steg man upp för att fara till julottan i Vätö Kyrka. Det var en dryg mil över fjärdarna och så en bra bit till lands. Man samlades vid kyrkbåten i Österhamn. Båten rymde 20-30 personer och blev det fler människor tog man till extra båtar. Tre par åror sattes på kyrkbåten, men var vinden sådan att man kunde segla satte man också segel.

Julottan började kl 6 och kyrkan var oelad, men den värmdes så småningom upp lite av alla kyrkobesökarna. Efter julottan for man hem, men först åt man den medhavda matsäcken. Resten av juldagen tillbringade man hemma i stillhet. Om någon kom in och bröt mot den seden kallades han "julgris".

På annandagen började bykafferepen. Man sjöng om Staffan Stalledräng medan man vandrade från gård till gård och blev bjuden på husets goda.

Kaffekalasen pågick julen ut. Det bjöds på kaffe och dopp två gånger om dagen och man berättade olika skrönor om resor i främmande hamnar och städer. Alla vardagskvällar hade ungdomen stickning då man samlades hos varandra och flickorna hade handarbeten och pojkarna arbetade med olika verktyg eller förfärdigade nät. När man arbetat några timmar började olika pant- och ringlekar. Det var väl knappast någon plats i skärgården där det dansades och lektes som på Arholma, konstaterar berätterskan.

Efter det att det mesta av helgen gått, kom juldansen. Till den inbjöds släkt och bekanta från närliggande öar. Till juldansen gick ett par som utsetts av alla, från gård till gård och fick dricka, ved och lyse. Kaffe, socker och skorpor köptes. Man inbjöds till juldansen en viss tid på utsatt dag. Detta var ett folknöje som de allra flesta deltog i.

Helgens sista dag var tjugondag Knut. Då gick byamännen på tjugondagsråd till bymännen. De hade ingen särskild ordförande utan de rådslog och drack kaffe och åt, och tog gärna en liten sup till. Ny byman utsågs. Det gick i tur och ordning efter gammalt. □

Källa: Ur boken Julen för 100 år sedan av Marianne Olsson.

Brûlot (glögg)

Sex stycken krossade kardemummor, ett lod kanel, ett halvt skålpund krukrussin, det gula skalet av en halv citron och några söt- och bittermandlar; allt detta med ett halvt stop Fransysk Conjack och ett kvarter fin Arack ställes i en Brûlotkokare eller silverkastrull samt påtändes och omröres ofta. Därefter lägges ett halster av silver

Om Juldagen

Fru Klara Larsson, född i Tungelsta år 1850 berättar:

"På juldagen åt vi middag genast vi kom från ottan, och så blev eftermiddagen lång. Då brukade vi roa oss med att göra julbocker av halm med gubbar på som höll i tömmar. Och sedan på annandags morgon skulle man smyga sig och ställa dem på trapporna hos grannar. Egentligen skulle man skynda sig bort, så att ingen visste var de kom ifrån, men ibland fick de tag i en, och då måste man in och dricka kaffe. Sådana där bockar gjorde de i alla stugor runt omkring på juldagseftermiddagen. Gubben som satt på kallades skomakare. Vi stack oftast en liten lapp med något lustigt skrivet på i gubben. Det skulle vara några rader, något skoj, en rolig hälsning eller så, men aldrig så att de förstod vem som satt dit gubben eller bocken". □

Källa: Ur boken Julen för 100 år sedan av Marianne Olsson.

och på det två skålpund socker, som skall upplösas av lågan från drycken, och därefter slås Madeira däruti. Skulle halster ej finnas, lägges sockret tillsammans med det övriga, och det tål då koka omkring en halv timma. Skulle det ej finnas kokare eller silverkastrull, kan brûloten kokas i en väl förtent kopparkastrull. Sedan slås drycken uti en därtill passande skål.

Källa: Ur boken Julen för 100 år sedan av Marianne Olsson.

Mått

1 lod = 13,28 gram

1 skålpund = 425 gram

1 stop = 1,3 liter

1 kvarter = 3,27 deciliter (= ¼ stop)

God Jul och Gott Nytt År

